

Finansklagenemnda Bank

Uttalelse 2016-440

Tysnes Sparebank

Finansklagenemnda Banks kompetanse

Forbrukerdefinisjonen – kausjon for eget aksjeselskap – fil § 57 (3)

Uttalelsen gjelder spørsmål om hvorvidt klager er å anse som forbruker i relasjon til saksforholdet, eller om saken må avvises. Klager hadde undertegnet en selvskyldnerkausjon og en realkausjon til sikkerhet for et lån som opptatt av et aksjeselskap som var heleid av et selskap som klager eide omtrent 60 % av. Klager var styreleder og daglig leder i begge selskapene. Selv om klager gjorde gjeldende at kausjonene var pro forma, kom nemnda til at kausjonene og disses tilknytning til klagers næringsvirksomhet, måtte være grunnlaget for å avgjøre klagers forbrukerstatus. Etter en konkret vurdering kom nemnda til at aksjeselskapenes næringsvirksomhet måtte anses som klagers egen, og at eiendommen som ble pantsatt ved realkausjonen hadde tilknytning til næringsvirksomheten. Klager var da ikke forbruker, og saken ble avvist.

I. Saksfremstilling

Klager og hans aksjeselskap ("morselskapet") har i desember 2014 stillet både realkausjon og selvskyldnerkausjon for et lån opptatt av et annet aksjeselskap ("hoveddebitor") som er heleid av morselskapet. Klager eier 60 % av aksjene i morselskapet. På tidspunktet for kausjonsstillelsen var klager også daglig leder og styreleder i begge selskapene.

Klagen gjelder gyldigheten av kausjonsstillelsene. Spørsmålet for nemnda er om klager er å anse som forbruker slik at Finansklagenemnda kan behandle saken, eller om han ikke kan anses som forbruker, slik at saken må avvises fra behandling etter saksbehandlingsreglene punkt 2.

Saken fremlegges i første omgang for avgjørelse av kompetansespørsmålet.

I november 2013 ervervet klager etter konsesjon en parsell ("eiendommen"). Etter ervervet stiftet klager gjennom morselskapet et single purpose-aksjeselskap, hoveddebitor, som skulle eie eiendommen. Finansiering på selskapets hånd ble søkt i banken, som ga tilsagn om lån på NOK 900.000. Banken betinget seg ikke annen sikkerhet enn pant i eiendommen på NOK 2 000.000.

I mai 2014 ble det inngått et samarbeid med en tredjepart, hvor premisene var at tredjeparten skulle komme inn på eiersiden i hoveddebitor. I august 2014 gav tredjeparten, i et møte mellom klager, banken og tredjeparten, uttrykk for at det kunne være aktuelt å refinansiere i en annen bank med bedre betingelser. Etter møtet var det lite kommunikasjon med banken.

Klager opplyser imidlertid at banken på kort varsel innkalte ham til et møte med banksjefen den 4. desember 2014. Møtet ble holdt i puben på et lokalt hotell. Til møtet stilte banksjefen med flere forhåndsutfylte papirer som han ville at klager skulle signere. Bankens trengte dokumentene i forbindelse med besøk av Finanstilsynet påfølgende dag, og signeringen måtte skje med en gang. Dermed fikk klager ikke tid til å tenke seg om eller sette seg inn i innholdet. Klager var skeptisk, men ble betrygget av banksjefens forsikringer om at dokumentene var pro forma, og ikke ville bli gjort gjeldende mot ham privat eller mot morselskapet.

I tillegg til et nytt tilsagn om nedbetalingskreditt signerte klager på en avtale om realkausjon på til sammen NOK 3 000 000, en ytterligere pantstillelse av eiendommen med en ramme på NOK 1 000 000, en avtale om selvskyldnerkausjon for hoveddebitors gjeld, inklusive eldre gjeld, med en ramme på NOK 1 000 000 og en pantstillelse av morselskapets aksjer i hoveddebitor.

Klager opplyser at banken den 15. april 2015 effektuerte låneavtalen av 4. desember 2014. Som følge av dette og at banken nektet å medvirke til refinansiering i en annen bank, havarerte samarbeidet hoveddebitor hadde med tredjeparten.

Eiendommen forstås aldri å ha blitt overført til hoveddebitor, slik at denne fortsatt er i klagers eie privat.

Klager gjør gjeldende at han er å anse som forbruker og krever at saken realitetsbehandles av Finansklagenemnda. Klager viser i den forbindelse til at banken har benyttet kausjonsblanketter for forbrukerforhold, og at han uansett må anses som forbruker etter finansavtaleloven § 57, all den tid det ikke dreier seg om klagers personlige næringsvirksomhet.

Tysnes Sparebank avviser at klager kan anses som forbruker, og motsetter seg at saken realitetsbehandles av Finansklagenemnda. Banken viser til at klager eier flertallet av aksjene i hoveddebitors morselskap, og at han er daglig leder og styre leder i begge selskapene. Selskapenes næringsvirksomhet må da anses som hans egen selv om denne drives gjennom aksjeselskaper.

II. Finansklagenemnda Banks begrunnelse

Det følger av punkt 2 i saksbehandlingsreglene for Finansklagenemnda at bare "forbruker" kan klage til nemnda. Som "forbruker" regnes "en fysisk person når avtalens formål for denne ikke hovedsakelig er knyttet til næringsvirksomhet". Klager fra andre enn forbrukere skal ifølge punkt 5 første ledd avvises fra behandling i nemnda.

Spørsmålet i saken er om klageren oppfyller vilkårene for å være forbruker.

Klagen gjelder to kausjoner, en realkausjon og en personlig selvskyldnerkausjon, som klageren har undertegnet med banken som garantikreditor. Finansavtaleloven har i § 57 tredje ledd en egen forbrukerdefinisjon som gjelder for kausjonsforhold etter lovens kapittel 4. Selv om denne definisjonen ikke er tatt inn i saksbehandlingsreglene for Finansklagenemnda, finner nemnda det naturlig å se hen til den ved vurderingen av om klageren som kausjonist kan få sin sak behandlet av nemnda.

Klagerens grunnleggende anførsel i saken er at kausjonene ikke er reelle, idet de ifølge klageren ble undertegnet utelukkende som et pro forma-arrangement. Nemnda ser det likevel slik at grunnlaget for vurderingen av om klageren har status som forbruker eller ikke må være de kausjonene som er undertegnet og deres forhold til klagerens næringsvirksomhet.

Så vel saksbehandlingsreglenes som lovens forbrukerdefinisjon krever at klageren må være en fysisk person. Dette vilkåret er oppfylt. Lovens § 57 tredje ledd skiller for øvrig mellom personlig kausjon (bokstav a) og realkausjon (bokstav b). For den personlige selvskyldnerkausjonen er det et vilkår at "kausjonens formål for kausjonisten ikke hovedsakelige er knyttet til kausjonistens næringsvirksomhet". Kausjonen i saken er knyttet til næringsvirksomhet som klageren driver gjennom aksjeselskap. Etter at § 57 fjerde ledd, som bestemte at virksomhet drevet gjennom aksjeselskap ikke uten videre skulle regnes som kausjonistens næringsvirksomhet, ble opphevet i 2010, vil også virksomhet gjennom aksjeselskap som utgangspunkt regnes som kausjonistens egen næringsvirksomhet. Det er i denne saken ikke grunnlag for å fravike dette utgangspunktet. Nemnda konkluderer med at klageren ikke kan anses som forbruker når det gjelder selvskyldnerkausjonen.

Realkausjonen er avgitt på blankett for forbrukerforhold. Dette er ikke avgjørende, dersom klageren ikke oppfyller vilkårene for å kunne regnes som forbruker. At klageren i kraft av blankettbruken eventuelt kan påberope materielle rettigheter som forbruker, medfører ikke at han også må regnes som forbruker etter saksbehandlingsreglenes punkt 2. Av finansavtalel. § 57 tredje ledd bokstav b følger det at en realkausjonist skal regnes som forbruker etter reglene i lovens kapittel 4 dersom "kausjonen består i pant i formuesgode som ikke hovedsakelig er knyttet til kausjonistens næringsvirksomhet". Panteobjektet i saken er en ubebygd eiendom. Planen for eiendommen har hele tiden vært knyttet til klagerens næringsvirksomhet. Eiendommen har etter opplysningene aldri vært brukt eller planlagt brukt til annet formål.

Nemnda er etter dette kommet til at klageren ikke kan regnes som forbruker. Saken må derfor avvises fra Finansklagenemnda.

Avgjørelsen er enstemmig.

III. Finansklagenemnda Banks konklusjon

Saken avvises fra behandling i Finansklagenemnda.

Oslo, den 15.11.2016

Ved behandlingen deltok;

Trygve Bergsåker (nemndsleder), Thomas Christian Poulsen, Henning Jakobsen, Erik Bøhn, Trond A. Lie, Ane Køber Opstad, Gyrid Giæver